

ИЗВАДОК ОД ИЗБОРЕН ЗАКОНИК (2015) – неофицијален текст

(документот е направен од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и ги содржи само одредбите кои се поврзано со медиумите и со регулаторното тело. Сите измени се вметнати со потемни букви)

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Македонија (во натамошниот текст: Претседател на Републиката), за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија (во натамошниот текст: пратеници), за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје (во натамошниот текст: членови на советите), за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје (во натамошниот текст: градоначалник), начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места.

1. Поимник

Член 2

Определени поими во овој законик го имаат следново значење:

1. "Избирачко право" има секој државјанин на Република Македонија со наполнети 18 години живот и деловно способен;
2. "Избирачкиот список" е јавна исправа во која се запишани граѓаните со избирачко право;
3. "Изборни органи" се органите надлежни за спроведување на изборите утврдени со овој законик;
4. "Член на изборен орган" се претседателот, членовите и нивните заменици кои ги сочинуваат изборните органи и ги спроведуваат изборните дејствија;
5. "Подносител на листа" се регистрираните политички партии или нивни коалиции регистрирани во Државната изборна комисија, група избирачи и пратеници;
6. "Кандидат" е државјанин на Република Македонија утврден од надлежната изборна комисија во согласност со овој законик, за кој ќе се гласа на избори;
7. "Независен кандидат" е кандидат за избор на претседател на Републиката, пратеник, градоначалник или член на совет кој е поддржан од "група избирачи";
8. "Политичка партија" е регистрирана политичка партија во согласност со закон;

9. "Позицијата" ја сочинуваат политичките партии на власт кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
10. "Опозицијата" ја сочинуваат политичките партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
11. "Овластен претставник" е лице ополномоштено од еден регистриран кандидат, политичка партија или коалиција за застапување на нивните интереси пред изборните органи;
12. "Коалиција" е здружување врз основа на договор на две или повеќе регистрирани политички партии за заедничко настапување за време на одржување на избори;
13. "Изборна кампања" е јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми во предизборниот период за одреден вид на избори;
14. "Учесник во изборна кампања" е овластено лице од политичка партија, коалиција или група избирачи кои ја организираат изборната кампања;
15. "Набљудувачи" се претставници на домашни и странски регистрирани здруженија на граѓани кои имаат овластување од Државната изборна комисија за набљудување на изборите;
16. „Дипломатско-конзуларните претставништва на Република Македонија" се претставништва на Република Македонија во други држави и во меѓународни организации кои вршат работи утврдени со закон;
17. „Државјани на Република Македонија на привремена работа или престој во странство", во смисла на овој закон, се државјани на Република Македонија кои имаат пријавено последно живеалиште во Република Македонија, а на денот на изборите привремено престојуваат во странство повеќе од три месеци или се на привремена работа или престој во странство повеќе од една година согласно со евиденцијата од надлежен орган;"
18. "Вработените во јавната администрација" ја сочинуваат категоријата на лица вработени во дејностите образование, здравство, култура, наука и социјална заштита, а кои според закон вршат задачи од јавен интерес;
19. "Вработените во државната, општинската администрација и администрацијата на градот Скопје" ја сочинуваат категоријата на лица со статус на државен службеник во согласност со закон;
20. "Изборна администрација" ја сочинуваат вработените во стручната служба на Државната изборна комисија, членовите на изборните органи, секретарите на општинските изборни комисии, нивните заменици и други лица времено ангажирани за изборен процес во помошните тела на Државната изборна комисија.
21. „Изборен процес" е времето од донесувањето на актот за распишување на изборите до објавувањето на конечните резултати од одржаните избори, на ниво на општина, градот Скопје, односно изборната единица каде што се врши изборот.

22. „Облици на изборно медиумско претставување“ се: дневно-информативните емисии, програмите што им овозможуваат директен пристап на учесниците во изборната кампања до избирачите, и посебните информативни емисии;
23. „Дневно-информативни емисии“ се сите изданија на радио и на телевизиските вести и дневници;
24. „Директен пристап до избирачите“ се облиците на бесплатно политичко претставување и на платено политичко рекламирање, преку кои учесниците во изборната кампања слободно ги промовираат своите програми, ставови и кандидати;
25. „Бесплатно политичко претставување“ е директен пристап на учесниците во изборната кампања до избирачите, преку кој слободно и без паричен надоместок се промовираат изборните програми, ставовите и кандидатите;
26. „Платено политичко рекламирање“ е директен пристап на учесниците во изборната кампања до избирачите, преку кој за паричен надоместок се промовираат изборните програми, ставовите и кандидатите. Видови на платено политичко рекламирање се: огласи, соопштенија, политички изборни спотови, музички спотови што функционираат како химни на учесниците во изборната кампања, преноси или снимки од митинзи, средби и други настапи на учесниците во изборната кампања;
27. „Посебни информативни програми“ се: програми наменети за информирање на граѓаните за начинот и за техниката на гласањето и за остварувањето на избирачкото право и информативно-политички програми жанровски реализирани како интервјуа, дебати или тв/радио соочувања: актуелно-информативни програми, актуелно информативни програми со документаристички пристап, и тематски специјализирани информативни програми и
28. „Изборно медиумско претставување“ е промовирање (непосредно или посредно) на ставови, програми, платформи, достигнувања, активности и друго на политички партии, коалиции, групи избирачи и нивни претставници.

Член 8-а

(1) Од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори до завршување на изборот на претседател на Република Македонија, пратеници во Собранието на Република Македонија и изборот на Владата на Република Македонија согласно со резултатите од изборите, како и од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори па до завршување на изборите за избор на градоначалник или членови на советот, односно до конституирањето на советот на општините и градот Скопје не може:

- да се располага со буџетски средства на Република Македонија, средства на буџетите на општините и градот Скопје, од јавни фондови и средства на јавни претпријатија и јавни установи или правни лица кои располагаат со државен капитал;

- да се започне изградба со средства од буџетот или од јавни фондови или со средства на јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал на нови објекти во инфраструктурата како патишта, водоводи, далноводи, канализација, спортски игралишта и други објекти или објекти за општествени дејности училишта, градинки и други објекти, освен ако за таа намена претходно се обезбедени средства од буџетот, односно се работи за реализација на програма донесена врз основа на закон во тековната година и

- да се вршат исплаќања на плати, пензии, социјална помош или други исплати и материјални надоместоци од буџетски средства или од средства на јавните фондови кои не се редовни месечни исплати односно сите едногодишни трансфери и исплати или еднократни трансфери од буџетски средства или од средства на јавни фондови ниту да се отуѓува државен капитал ниту да се потпишуваат колективни договори.

„- да се започне постапка за вработување на нови лица или постапка за престанок на работен однос во државни и јавни институции, а започнатите постапки се ставаат во мирување, освен во случаи на итни и неодложни работи.“

(2) Во периодот од 20 дена пред започнување на изборна кампања па до завршување на изборот на претседател на Република Македонија, пратеници во Собранието на Република Македонија и изборот на Владата на Република Македонија согласно со резултатите од изборите и до завршување на изборите за избор на градоначалник или членови на советот, односно до конституирањето на советот на општините и градот Скопје не може:

- да се исплаќаат субвенции кои не се редовни месечни исплати и

- да се одржуваат јавни настани по повод започнување на изградба или пуштање во употреба на објекти со средства од Буџетот или од јавни фондови, или со средства на јавни претпријатија или други правни лица што располагаат со државен капитал, во инфраструктурата како патишта, водоводи, далноводи, канализација, спортски игралишта и други објекти или објекти за општествени дејности училишта, градинки и други објекти.

Под забрана за одржување на јавни настани не се подразбира особено давање на јавна изјава на носител на јавна функција или кандидат за носител на јавна функција на митинг, интервју на медиум, дебата на медиум или одговор на новинарско прашање.

(3) Од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори до завршување на изборот на претседател на Република Македонија, пратеници во Собранието на Република Македонија и изборот на Владата на Република Македонија согласно со резултатите од изборите, како и од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори па до завршување на изборите за избор на градоначалник или членови на советот, односно до конституирањето на советот на општините и градот Скопје, Министерството за финансии е должно сите буџетски исплати, освен редовни плати, пензии и комунални трошоци, да ги објавува јавно на интернет страница во посебна база за буџетски трошоци во изборен период.

(4) Министерството за финансии две недели по распишување на изборите поднесува предизборен финансиски извештај во кој ќе биде опфатен преглед на сите планирани и реализирани приходи и

расходи од Буџетот по ставки, во периодот од почетокот на фискалната година до денот на поднесување на извештајот кој се објавува на веб страницата на Министерството за финансии.

9. Објавување на утврдените листи

Член 69

- (1) Државната изборна комисија утврдената единствена листа на кандидат за избор на претседател на Републиката ќе ја објави најдоцна 25 дена пред денот на одржувањето на изборите во “Службен весник на Република Македонија”.
- (2) Државната изборна комисија утврдените единствени листи на кандидати за пратеници во изборните единици ќе ги објави во дневниот печат од кој еден е на јазикот на заедницата што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија, најдоцна 23 дена пред денот определен за одржување на изборите.
- (3) Државната изборна комисија преку Министерството за надворешни работи во рок од 48 часа ќе ги достави до ДКП односно конзуларните канцеларии утврдените единствени листи заради јавно објавување.
- (4) Општинската изборна комисија односно Изборната комисија на градот Скопје утврдените единствени листи на кандидати за членови на совет, односно листа на кандидат за градоначалник ќе ги огласи најдоцна 23 дена пред денот определен за одржување на изборите во сите населени места и на избирачките места во општината.
- (5) Општинските изборни комисиии односно Изборната комисија на градот Скопје утврдените единствени листи на кандидати за пратеници ќе ги објават во избирачките места во општините за кои се надлежни.
- (6) Утврдените листи на кандидати во општините во кои најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се објавуваат покрај на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на службениот јазик и писмо што го употребуваат граѓаните во таа општина.

VI. ИЗБОРНА КАМПАЊА

1. Учесници во изборна кампања

Член 69-а

- (1) За изборна кампања се смета јавно собирање и други јавни настани организирани од страна на учесникот во изборната кампања, јавно истакнување на плакати, видео презентации на јавни места, изборно медиумско и интернет претставување, дистрибуирање на печатени материјали и јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми.

(2) Изборната кампања започнува 20 дена пред денот на изборите и во првиот и вториот круг на гласање не смее да трае 24 часа пред денот на изборите и на денот на изборите.

(3) Во случај на поднесен приговор за непочитување на одредбите од ставовите (1) и

(2) на овој член, Државната изборна комисија е должна да ги испита наводите и да постапи по поднесениот приговор во рок не подолг од седум дена од денот на поднесувањето на приговорот.

Член 70

(1) Подносителот на листа на кандидати чии листи на кандидати за избор на претседател на Републиката, пратеници, членови на совет, односно листа на кандидати за градоначалник се потврдени од надлежната изборна комисија, имаат право да организираат изборна кампања (во натамошниот текст: учесници во изборната кампања).

(2) Учесниците во изборната кампања имаат право на рамноправен пристап и под еднакви услови да ги користат сите видови на политичка пропаганда, известување и други облици на пропаганда чија цел е да се влијае на одлуката на избирачите при гласањето.

(3) Странски правни и физички лица не можат да организираат изборна кампања.

2. Медиумско претставување

Член 75

(1) Радиодифузерите, односно Јавниот радиодифузен сервис и трговските радиодифузни друштва „ и електронските медиуми (интернет порталите)“ што одлучиле да ги покриваат изборите се должни тоа да го прават на правичен, избалансиран и непристрасен начин во својата вкупна програма.

(2) Радиодифузерите, без оглед на јазикот на кој го емитуваат својот програмски сервис, се должни за време на изборната кампања на учесниците во кампањата да им овозможат подеднакви услови за пристап до сите облици на изборно медиумско претставување - вести, посебни информативни програми (интервјуа, дебати, ТВ/радио соочувања, актуелно-информативни програми, актуелно-информативни програми со документаристички пристап и тематски специјализирани информативни програми), бесплатно политичко претставување и платено политичко рекламирање.

(3) Програмите наменети за малолетната публика не смеат да се користат за изборно медиумско претставување.

„(4) Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите), како и нивните поврзани лица не смеат на било каков начин да финансираат или да даваат

донации на политичките партии. Како поврзани лица се сметаат лицата дефинирани во член 36 од Законот за Аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.“

Член 75-а

(1) Радиодифузерите ќе обезбедат избалансирано покривање на изборите во сите облици на изборно медиумско претставување на следниов начин:

а) за избор на претседател на Републиката, во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за претседател и во првиот и во вториот круг од изборите;

б) за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за пратеници; и

в) за локалните избори:

-за избор на градоначалник на општината, односно градоначалник на градот Скопје, во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за градоначалници и во првиот и во вториот круг од изборите и

-за избор на членови на советите на општините, односно членови на советот на градот Скопје, за радиодифузерите на државно и регионално ниво во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за членови на советите на општините, односно членови на градот Скопје, а за радиодифузерите на локално ниво во согласност со принципот на еднаквост.

(2) При утврдувањето на избалансираноста во покривањето на изборите ќе се има предвид интензитетот на активностите во рамките на кампањите на учесниците во изборна кампања.

(3) Од принципот на пропорционалност, односно еднаквост, се иззема платеното политичко рекламирање.

Член 75-б

„Известувањето за редовните активности на државните органи, органите на општините и на градот Скопје, на државните институции и организации, како и за активностите на правни и на други лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања, во програмите на радиодифузерите и на Програмскиот сервис наменет за емитување на активностите на Собранието на Република Македонија, во периодот од денот на распишување на изборите до нивното завршување не смее да биде во функција на изборно медиумско претставување на ниту еден политички субјект.“

Член 75-в

(1) Уредници, новинари, водители на програма и презентери, ангажирани во подготвување програми на радиодифузерите не смеат да учествуваат во предизборни активности на политички партии, коалиции, групи избирачи и нивни претставници, односно учесници во изборна кампања.

(2) Доколку се определат да учествуваат во вакви активности, нивниот ангажман во програмите на радиодифузерите им мирува од денот на распишување на изборите до нивното завршување.

Член 75-г

(1) Радиодифузерите се должни да го снимаат излезниот сигнал на својата програма од денот на распишување на изборите до нивното завршување, а снимките од целокупната програма да ги чуваат најмалку 30 дена по завршување на изборите.

(2) На барање од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, радиодифузерите се должни најдоцна во рок од 48 часа од добивањето на барањето на Агенцијата да и достават снимки од бараната емитувана програма, како и други податоци поврзани со медиумското покривање на изборите.

Член 75-д

(1) Од денот на распишување на изборите па се до почеток на изборна кампања, радиодифузерите и печатените медиуми не смеат да емитуваат, односно да објавуваат платено политичко рекламирање, освен огласи и соопштенија за собирање потписи за поддршка на кандидатура на група избирачи.

(2) Огласите и соопштенијата за собирање потписи за поддршка на кандидатура на група избирачи, трговските радиодифузни друштва треба да ги емитуваат само во означени рекламни блокови во рамките на дозволеното време за рекламирање на еден реален час емитувана програма во времетраење од вкупно 12 минути, од кои за еден учесник во изборната кампања можат да одвојат најмногу 8 минути, при што нарачателот треба да биде јасно означен.

(3) Огласите и соопштенијата од ставот (2) на овој член треба да содржат само основни податоци - за кого се собираат потписи, на кои места граѓаните можат да го дадат својот потпис и во кој временски период од денот. Тие не смеат да содржат дополнителни податоци за кандидатите.

(4) Од денот на распишување на изборите се до нивното завршување, радиодифузерите и печатените медиуми „и електронските медиуми (интернет порталите)“ не смеат да емитуваат, односно да објавуваат реклами финансирани од Буџетот на Република Македонија, од буџетите на општините и на градот Скопје и на сите други лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања.

Член 75-ѓ

„(1) За време на изборната кампања и во првиот и во вториот круг на гласање, радиодифузерите кои ги покриваат изборите можат да емитуваат вкупно 18 минути дополнително време за рекламирање на реален час емитувана програма исклучиво наменети за платено политичко рекламирање, од кои за политичките партии на власт можат да одвојат најмногу осум минути, за политичките партии во опозиција кои се застапени во Собранието на Република Македонија можат да одвојат најмногу осум минути, за политичките партии во Собранието на Република Македонија кои немаат пратеничка група можат да одвојат една минута, а за политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија можат да одвојат една минута.

(2) При распределба на дополнителното време за рекламирање во еден реален час емитувана програма за платено политичко рекламирање, а кога постои интерес за спојување на блоковите на една политичка партија во два последователни реални часа, медиумот е должен да обезбеди гаранција дека спојувањето на блокови во два последователни часа два пати по ред нема биде од иста политичка партија и ќе обезбеди гаранција за најизменична застапеност на политичките партии од власт и опозиција.

(3) Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) се должни во рок од пет дена од денот на распишувањето на изборите да утврдат ценовници за платено политичко рекламирање на учесниците во изборниот процес.

(4) Во периодот од утврдување на ценовниците до започнување на изборната кампања, радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) се должни најмалку двапати јавно да ги објават ценовниците од ставот (2) на овој член на своите програми, односно во своите изданија.

(5) Печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) се должни ценовниците од ставот (2) на овој член да ги достават до Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и Државната комисија за спречување на корупцијата во рок од пет дена од денот на распишувањето на изборите, а радиодифузерите да ги достават до Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и Државната комисија за спречување на корупцијата во рок од пет дена од денот на распишувањето на изборите.

(6) Ценовниците не смеат да се менуваат во текот на изборната кампања.

(7) Радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) се должни постојните ценовници за платено политичко рекламирање да ги применуваат и за време на изборната кампања и притоа цената по секунда за платено политичко рекламирање да не ја надминува просечната цена на рекламирање пресметана во последните 3 месеци пред денот на распишување на изборите.

(8) Радиодифузерите и печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) во Република Македонија се должни на сите учесници на изборниот процес да им обезбедат рамномерен пристап за платено политичко рекламирање.“

Член 76

(1) Платеното политичко рекламирање мора да биде соодветно и видливо означено како „платено политичко рекламирање“ и јасно одвоено од другите содржини на медиумите.

(2) Во сите облици на платеното политичко рекламирање нарачателот на рекламирањето мора да биде јасно означен.

(3) Не е дозволено учество на малолетници во платено политичко рекламирање.

(4) Радиодифузерите не смеат да емитуваат платено политичко рекламирање во вести, посебни информативни програми, образовни и програми за деца, и во преноси од верски, спортски, културни, забавни и други настани.

- (5) Јавниот радиодифузен сервис не смее да емитува платено политичко рекламирање.
- (6) Со цел за гласачите објективно да се информираат за текот на изборната кампања и заради заштита на новинарската професија од какво било политичко влијание за време на изборното медиумско претставување, посебните информативни програми не смеат да се користат како облик на платено политичко рекламирање.
- (7) Кампањите на Државната изборна комисија за едукација на гласачите за остварување на избирачкото право и за фер и демократски избори не се сметаат за платено политичко рекламирање. Тие треба да бидат издвоени од другиот дел од програмата и нивниот нарачател да биде јасно означен.

„(8) Радиодифузерите не смеат да емитуваат бесплатно политичко претставување во своите програми од денот на распишување на изборите до нивното завршување.“

Член 76-а

„(1) Јавниот радиодифузен сервис е должен, без надоместок, во соработка со Државната изборна комисија, да ги информира граѓаните за начинот и техниката на гласање и да емитува други информации поврзани со изборниот процес.

(2) За време на изборната кампања Јавниот радиодифузен сервис е должен да обезбеди рамноправен пристап во информативната програма при што 30% од времето емитува за дневните настани од земјата и светот, 30% од времето за активностите на политичките партии на власт, 30% од времето за активностите на политичките партии во опозиција и 10% од времето за активностите на политичките партии кои не се претставени во Собранието на РМ.

(3) Времето за информирање за активностите на кампањата на политичките партии ќе биде распределено согласно со принципите на избалансирано известување.

(4) Јавниот радиодифузен сервис е должен да обезбеди редовно информирање за изборниот процес и за лицата со оштетен слух.

(5) За време на изборната кампања, и во првиот и во вториот круг на гласање, Јавниот радиодифузен сервис е должен да емитува бесплатно политичко претставување на учесниците во изборниот процес во согласност со принципите за избалансирано покривање на изборите утврдени во членот 75-а од овој закон.

(6) Датумот и редоследот за емитување на бесплатно политичко претставување на учесниците во изборната кампања се утврдува со ждрепка.

(7) Бесплатното политичко претставување на телевизиските програмски сервиси на Јавниот радиодифузен сервис треба да се емитува во периодот од 16,00 до 23,00 часот.

(8) Програмскиот сервис наменет за емитување на активностите на Собранието на Република Македонија во времетраење од по три часа ќе обезбеди бесплатно политичко претставување на кампањите на политичките партии застапени во Собранието на Република Македонија, како и еден час за бесплатно политичко претставување на кампањите на подносителите на

листи кои не се застапени во Собранието на Република Македонија. Во однос на користењето на трите часа односно на едниот час, учесниците во кампањата можат да одлучат да достават снимен материјал од активности за спроведување на изборна кампања или своето време може да го искористат и за директно обраќање од студио.

(9) Бесплатното политичко претставување мора да биде соодветно и видливо означено како „бесплатно политичко претставување“ во текот на целото времетраење на емитувањето.

(10) Јавниот радиодифузен сервис во рок од 60 дена од денот на донесување на овој законик донесува Правила за рамномерно политичко медиумско претставување, во консултација со учесниците во изборниот процес и Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и истите ги објавува на својата веб страна.

(11) Од денот на распишување на изборите до изборниот молк Јавниот радиодифузен сервис е должен да организира дебатни емисии односно соочувања на најголемите политички партии од власта и опозицијата, како и на останатите учесници во изборниот процес.

(12) Од денот на распишување на изборите до нивно завршување, во известувањето за редовните активности на државните органи, органите на општините и на градот Скопје, на државните институции и организации, како и за активностите на правни и на други лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања во програмите на радиодифузерите не смее да биде во функција на изборно медиумско претставување на ниту еден политички субјект.“

Член 76-б

(1) За време на изборниот молк престануваат сите облици на изборно медиумско претставување на учесниците во изборна кампања.

(2) Радиодифузерите и за време на изборниот молк продолжуваат да известуваат за изборниот процес на денот на гласањето.

(3) При известувањето во деновите на изборниот молк ќе се смета дека медиумите го прекршиле изборниот молк доколку емитуваат, односно објават какви било информации, фотографии, аудио и аудио-визуелни материјали поврзани со или во кои учествуваат учесници во изборите; какви било облици на медиумско известување кои се отворено или прикриено во функција на нечија изборна кампања и можат да влијаат врз одлуката на избирачите; податоци со кои го откриваат идентитетот на политичките субјекти и/или на поединци вклучени во инциденти или други неправилности на денот на гласањето како и изјави од кандидати во изборниот процес, од учесниците во изборна кампања, од претставници на политички партии и од носители на функции во органите на власта.

Член 76-в

(1) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна да го следи изборното медиумско претставување и програмскиот сервис на радиодифузерите „и електронски медиуми (интернет порталите)“ во Република Македонија од денот на распишувањето на изборите до завршувањето на гласањето на денот на одржувањето на изборите.

„(2) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна од денот на распишување на изборите да доставува седмични извештаи до Државната изборна комисија, а за време на изборната кампања дневни извештаи и истите ги објавува на веб страната на Агенцијата.“

(3) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна во рок од **„48 часа“** по утврдување на прекршувања на одредбите од овој законик, против радиодифузерот **„или електронскиот медиум (интернет портал)“** што ги повредил одредбите, да покрене прекршочна постапка пред надлежен суд.

(4) Надлежниот суд е должен по барање за прекршочна постапка од ставот (2) на овој член да одлучи во рок од **„48 часа“** од денот на приемот на барањето.

(5) Против одлуката на надлежниот суд може да се изјави жалба во рок од **24** часа од приемот на одлуката.

(6) Второстепениот суд е должен по жалбата да одлучи во рок од 48 часа од денот на приемот на жалбата.

(7) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, доколку утврди прекршување на одредбите за избалансирано покривање на изборите од страна на Јавниот радиодифузен сервис, ќе поднесе предлог за покренување на постапка за разрешување на директорот на Јавниот радиодифузен сервис.

„(8) Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е должна во рок од 60 дена од денот на донесување на овој законик да донесе Методологија за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси и електронските медиуми (интернет порталите) за време на изборните процеси и истата ја објавува на својата веб страница.“

Член 76-г

(1) За исполнување на законските обврски на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги финансиски средства се обезбедуваат од средствата на Буџетот на Република Македонија, кои се исплаќаат на посебна сметка на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

(2) Овие средства се наменети исклучиво за финансирање на активностите на Агенцијата за време на изборниот процес.

(3) Ако одобрените средства се поголеми од реалните трошоци направени за активностите на Агенцијата во врска со изборниот процес, остатокот од средствата Агенцијата е должна да ги врати на сметката на Буџетот на Република Македонија.

4. Испитување на јавното мислење

Член 77

(1) Резултати од испитувањата на јавното мислење поврзани со учесниците во изборниот процес се објавуваат најдоцна пет дена пред денот определен за одржување на изборите за првиот и вториот круг на гласање.

(2) При објавување на резултатите од испитувањата на јавното мислење поврзани со учесниците во изборниот процес, медиумите „и **електронските медиуми (интернет порталите)**“ се должни да наведат податоци за името на нарачателот кој го побарал и го платил испитувањето, институцијата што го извршила испитувањето, применетата методологија, големината и структурата на испитаниот примерок и периодот во кој е спроведено испитувањето.

(3) Резултати од испитувања на јавното мислење спроведени на самиот ден на изборите не смеат да се објавуваат пред 19,00 часот, односно пред затворањето на избирачките места.

7. Финансирање на изборите

Член 84-а

Од денот на донесувањето на одлука за распишување на изборите се до денот на завршувањето на изборите, државните органи и органите на општините и на градот Скопје не смеат да објавуваат реклами финансирани од Буџетот на Република Македонија, односно од буџетите на општините и на градот Скопје.

Член 85-а

(1) Радиодифузерите и печатените медиуми во Република Македонија се должни да поднесат извештај за рекламниот простор искористен од секој од учесниците во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член се поднесува најдоцна 15 дена по денот на завршување на изборната кампања.

(3) Извештајот од ставот (1) на овој член се поднесува до Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и до Државната комисија за спречување на корупцијата, кои се должни да го објават на своите интернет страници.

(4) Извештајот од ставот (1) на овој член се поднесува на образец пропишан од министерот за финансии.

6. Времетраење на гласањето

Член 101

(1) Гласањето започнува во 7,00 часот и трае непрекинато до 19,00 часот, а во ДКП, односно конзуларните канцеларии се почитува временската разлика во земјата, односно од 07,00 до 19,00 часот согласно со сметањето на времето во соодветната земја.

(2) Во 19,00 часот гласачкото место се затвора, а на избирачите кои се затекнале во објектот каде што се гласа им се овозможува да гласаат.

(3) Избирачкиот одбор може да го затвори гласачкото место и пред истекот на рокот од ставот (1) на овој член, по претходна согласност од надлежната општинска изборна комисија, ако гласале сите избирачи запишани во изводот од Избирачкиот список но не започнува со броење на гласовите пред 19,00 часот.

Изборна кампања

Член 143

Изборната кампања започнува дваесет и вториот ден од денот на распишувањето на изборите и завршува 24 часа пред денот на одржувањето на изборите.

XIV. КАЗНИ И ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 178

(1) За спречување на изборите и гласањето; за повреда и злоупотреба на избирачкото право; за повреда на слободата на определувањето на избирачите; за поткуп при изборите и гласањето; за уништување на изборните исправи, за постапување спротивно на членот 8-а од овој закон и за извршена изборна измама, сторителот ќе се казни според одредбите на Кривичниот законик.

„(2) Обидот на кривичните дела од став (1) на овој член е казнив.“

(3) За кривичните дела од ставот (1) на овој член постапката е итна.

Член 178-а

„За прекршоците предвидени во овој законик прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.“

Член 179-б

(1) Глоба во износ од „8.000“ евра во денарска противвредност за прекршок ќе му се изрече на правното лице ако не го почитува рокот за започнување и завршување на изборната кампања (член 69-а став (2)).

(2) Глоба во износ од „1.000 до 2.000“ евра во денарска противвредност ќе им се изрече на претседателот и на членовите на Државната изборна комисија за не постапување во рокот од членот 69-а став (3) од овој законик.

(3) Глоба во износ од „600 до 2.000“ евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице кое ја попречува и оневозможува изборната кампања (член 73).

(4) Глоба во износ од „1.000 до 2.000“ евра во денарска противвредност ќе им се изрече на претседателот и на членовите на Државната комисија за спречување на корупција за не постапување во рокот од **членот 74 став (1)** од овој законик.

Член 181

(1) Глоба во износ од „4.500“ евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на радиодифузерот, ако:

- известува за редовните активности на државните органи, органите на општините и на градот Скопје, и на правните лица на кои им е доверено вршење на јавни овластувања, спротивно на членот 75-б од овој закон;

- уредници, новинари, водители на програма и презентери ангажирани во подготвување програми на радиодифузерите, учествуваат во предизборни активности на учесници во изборна кампања спротивно на членот 75-в од овој законик;

- не го снимаат излезниот сигнал на својата програма од денот на распишување на изборите до нивното завршување и не ги чуваат снимките од својата програма (член 75- г став (1));

- не достават снимки и други податоци поврзани со медиумското покривање на изборите спротивно на членот 75-г став (2) од овој законик;

- огласите и соопштенијата за независните кандидати се емитуваат спротивно на членот 75-д став (2) од овој законик;

- не обезбеди рамноправен пристап во информативната програма согласно на членот 76-а ставови (2) и (3) од овој законик,

- јавниот радиодифузен сервис не ги информира граѓаните или лицата со оштетен слух за изборниот процес (член 76-а ставови (1) и (4)) и

- „јавниот радиодифузен сервис емитува бесплатно политичко претставување на учесниците во изборниот процес и постапува спротивно на членот 76-а ставови (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11) и (12) од овој законик.“

„(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на радиодифузерот ќе му се изрече и на одговорното лице на радиодифузерот за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 181-а

(1) Глоба во износ од „8.000“ евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на радиодифузерот, „печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите),“ ако:

- не обезбеди покривање на изборите на правичен, избалансиран и на непристрасен начин (член 75 став (1));

- не овозможи подеднакви услови за пристап до програмите на сите учесници во изборна кампања (член 75 ставови (2); избришано став 3;

- програмите наменети за малолетната публика се користат за изборно медиумско претставување (член 75 став (3));

„-ако на било каков начин финансираат или даваат донации на политичките партии (член 75 став 4);“

„-постапат спротивно на членот 75-ѓ од овој законик.“

„(2) Глоба во износ од 800 до 1.200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на службеното лице кое што одобрило користење средства од Буџетот на Република Македонија или буџетите на општините и градот Скопје за платено рекламирање за време за изборна кампања.“

„(3) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на радиодифузерот, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) ќе му се изрече и на одговорното лице на радиодифузерот, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 182

„(1) Глоба во износ од 8.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), ако:“

- емитуваат, односно објавуваат платено политичко рекламирање спротивно на членот 75- д став (1) од овој законик;

- огласите и соопштенијата за независните кандидати содржат податоци спротивно на членот 75-д став (3) од овој законик;

- емитуваат, односно објавуваат огласи и реклами спротивно на членот 75-д став (6) од овој законик;

- не утврди ценовник за платено политичко рекламирање на учесниците во изборниот процес (член 75-ѓ став (2));

- не го објават и/или не го достават ценовникот (член 75-ѓ ставови (3) и (4));

- го измени ценовникот во текот на изборната кампања (член 75-ѓ став (5));

„постојните ценовници за платено политичко рекламирање не ги применуваат и за време на изборната кампања и притоа цената по секунда за платено политичко рекламирање ако ја надминува просечната цена на рекламирање пресметана во последните 3 месеци пред денот на распишување на изборите (член 75-ѓ став (6))“.

- не обезбедат рамноправен пристап согласно на членот 75-ѓ став (7) од овој законик и

- го прекршат изборниот молк (член 76-б).

„(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), ќе му се изрече и на одговорното лице на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 183

(1) Глоба во износ од **„8.000 “** евра во денарска противвредност за прекршок ќе му се изрече на радиодифузерот , ако:

- го објави изборното пропагандно известување без наведување дека се работи за платено политичко рекламирање и ако не го одвои од другите содржини на медиумите (член 76 став (1));

- јасно не го означи нарачателот на платеното политичко рекламирање (член 76 став (2));

- го објави изборното пропагандно известување со учество на малолетници во платено политичко рекламирање (член 76 став (3)) и

- емитува платено политичко рекламирање во вести, информативни, образовни и програми за деца, во преноси од верски, спортски, културни и други настани (член 76 став (4)).

„емитува бесплатно политичко претставување во своите програми од денот на распишување на изборите до нивното завршување (член 76, став 8).“

„(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на радиодифузерот ќе му се изрече и на одговорното лице на радиодифузерот за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 183-а

„(1) Глоба во износ од 4.500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), ако:“

- ги објават резултатите од испитувањето на јавното мислење спротивно на членот 77 став (1) од овој законик;
- ги објават резултатите од испитувањето на јавното мислење, а не ги наведат податоците утврдени во членот 77 став (2) од овој законик;
- објават резултатите од испитувањето на јавното мислење спроведено на денот на изборите спротивно на членот 77 став (3) од овој законик.

„(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), ќе му се изрече и на одговорното лице на радиодифузерот, печатениот медиум и електронскиот медиум (интернет портал), за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 189-а

(1) Глоба во износ од **„8.000“** евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на радиодифузерот или печатениот медиум кој нема да поднесе извештај за рекламниот простор искористен од секој учесник во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, најдоцна 15 дена по денот на завршување на изборната кампања (член 85-а)

(2) Глоба во износ од **„1.000 до 3.000“** евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорниот уредник за дејствијата од став (1) на овој член.

Член 75

(од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 196/15)

За прекршоците предвидени во овој закон одмерувањето на глобата за правните лица ќе се врши согласно Законот за прекршоците.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 82

(од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 196/15)

Заради организирање на предвремени избори за пратеници кои ќе се одржат на 24 Април 2016 година, забрането е платено политичко рекламирање кај радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) во периодот од 20 Декември 2015

година до денот на почетокот на изборна кампања за предвремените парламентарни избори во 2016 година.

Заради организирање на предвремени избори за пратеници кои ќе се одржат на 24 Април 2016 година, дозволено е политичко рекламирање на рекламните паноа и билборди заклучно со 20 декември 2015 година, како и за време на изборната кампања.

Член 83

(од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 196/15)

Од денот на влегувањето во сила на овој Законик до денот на одржување на предвремените изборите за пратеници кои ќе се одржат на 24 Април 2016 година, радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) не смеат да емитуваат, односно да објавуваат реклами финансирани од Буџетот на Република Македонија, од буџетите на општините и на градот Скопје и на сите други лица на кои со закон им е доверено вршење на јавни овластувања.

Член 87

(од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 196/15)

Овој Законик влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.
